

## مؤونه کسب درآمد

### مؤونه کسب درآمد

مقداری از درآمد که صرف تحصیل ریح می شود و چیزی جایگزین آن نمی شود \_ مانند هزینه حمل و نقل، اجرت کارمند و کارگر، اجاره ی مغازه، هزینه آب و برق و مالیات \_ در حکم تلف است و متعلق خمس نیست و اگر برای این امور از غیر درآمد هزینه شده، از سود همان سال کسر می گردد.

بنده برای دکور و طراحی مغازه چند میلیون هزینه کرده ام ؛ آیا این دکور خمس دارد؟

به طور کلی، اگر به صورتی است که موجب ارتقای ارزش و قیمت محل کار شده است یا قابلیت نقل و فروش دارد، خمس دارد وگرنه در حکم تلف است و خمس ندارد.

اگر انسان مغازه و مکان تجاری داشته که خمسه را پرداخت کرده و مغازه مذکور را به قصد فروش نگه نداشته باشد، چنانچه تغییری در مغازه ایجاد کند، مانند اینکه نمای بیرونی یا داخلی آن را سنگ کرده یا دکوراسیون آن را تغییر داده است و انجام این امور موجب افزایش قیمت مغازه شده است، حکم خمس ترقی قیمت مذکور چیست؟ صرفاً افزایش قیمت ناشی از صرف درآمد در جهات مذکور مشمول خمس است.

اگر انسان منزلی را که مؤونه اش نیست ساخته و قصد اجاره دادن آن را داشته باشد و این در حالی باشد که زمین و کلیه مصالح ساختمانی مصرفی را از مال مخمس تهیه کرده، اما هزینه های استهلاکی ساخت منزل مثل اجرت کارگران و حمل بار و مانند آن را از درآمد بین سال پرداخته است، حکم خمس آن چیست؟ خمس قیمت خانه در پایان سال خمسی اول \_ پس از کسر قیمت زمین، مصالح و تورم آن \_ را بپردازد.

### مالیات

آیا با وجود کسر مالیات از فیش حقوق ماهانه ام، از دادن خمس معاف می شوم؟ مثلاً چون هر ماه بخشی از حقوق کارمندان دولتی بابت مالیات کسر می شود، می گویند دیگر خمس نمی دهیم.

مالیات تأمین کننده هزینه های اداره ی جامعه است که هر شهروند بر اساس تعیین قانون باید سهم خود را پرداخت کند ؛ بنابراین مالیات نیز مانند بقیه ی هزینه های پرداختی مکلف جزو مؤونه های زندگی افراد است و ربطی به خمس ندارد.

آیا مالیاتی که برای امسال بوده و تعیین و مشخص شده ولی پرداخت نکرده ایم را می توانیم از درآمد انتهای سال کسر کنیم؟

بله، اگر مالیات مربوط به کسب و درآمد سال باشد، از درآمد کسر می شود.

سال پیش خمس یک ساله ی سرمایه ی مغازه ی خود را حساب و پرداخت نمودم، اما در آستانه رسیدن به پایان سال خمسی امسال متوجه شدم که بایستی مالیات کسب و کار دو سال پیش را پرداخت کنم. سؤال این است که آیا با توجه به اینکه غافل از مسئله مالیات بودم، در محاسبه خمس امسال میتوانم مالیات سال های گذشته را از سرمایه استثنا کنم؟

میتوانید قبل از سررسید سال خمسی، بدهی سال های قبل را از درآمد امسال پرداخت کنید، اما کسر و استثنای آن در صورتی ممکن است که بدهی مربوط به همان سال باشد.

### بدهی و مال قرضی

مکلف می تواند تا پنج روز بعد از سال خمسی بدهی های مربوط به مؤنه و همچنین هزینه های بدون جایگزین سال جاری و سال های قبل را که مربوط به شغل، مانند اجرت کارگر، قبوض آب و... است، از درآمد سال جاری بپردازد.

همچنین میت واند بدهی های مربوط به مؤنه را که مربوط به سال جاری است و بعد از حصول اولین درآمد سال ایجاد شده است را \_ بدون پرداخت \_ از درآمد سال کسر کند، اما بدهی ( بابت قرض یا خرید نسبه مؤنه زندگی) که قبل از حصول اولین درآمد سال جدید به وجود آمده، بنا بر احتیاط واجب قابل کسر و استثنا از درآمد نیست.

و نیز میتواند مبالغی را که متعلق خمس نبوده است \_ مانند هدیه، ارث، پول مخمس \_ و پس از حصول اولین درآمد سال در مصارف فوق مصرف کرده است، از درآمد سال کسر کند.

نکته: پرداخت بابت مؤنه های زندگی و بدهی های آن تا پنج روز پس از سررسید سال خمسی جایز است. اگر بدهی مؤنه ی کسب و کار تا پایان سال پرداخت نشود، فقط در صورتی قابل کسر و استثنا از درآمد می باشد که آن بدهی مربوط به تحصیل همان درآمد باشد؛ بنابراین اگر بدهی مثلاً مربوط به تجارت است ولی درآمد سال مربوط به حقوق کارمندی است، این بدهی از درآمد سال کارمندی قابل کسر و استثنا نیست.

نکته: البته اگر مکلفی اندکی بعد از سال خمسی بخواهد بدهی خود را از منافع همان سال بپردازد، به مقداری که عرفاً صرف در هزینه سال محسوب شود، مقدار بدهی از باقیمانده درآمد آن سال استثنا می شود و در غیر این صورت، تمام درآمد باقیمانده که مصرف نشده خمس دارد.

### بدهی بابت مؤنه زندگی

بابت تهیه مؤنه زندگی مبلغی پول بدهکارم؛ اگر سر سال برسد و طلبکار پول خود را مطالبه نکند و اتفاقاً تمام مبلغ یا مقداری از آن را از درآمد جدید داشته باشم، آیا بدهی از این درآمد استثنا می شود؟

اگر هزینه در مؤنه مربوط به بعد از حصول اولین درآمد سال جاری باشد، از درآمد کسر می شود.

آیا کسی که برای مئونه ی زندگی بدهکار است، با توجه به اینکه چند سال برای پرداخت قرضش فرصت دارد، می تواند از درآمد سال به همان مقدار کسر کند؟

اگر بدهی مربوط به سال جاری باشد و بعد از حصول اولین درآمد ایجاد شده باشد، میتواند بدون پرداخت \_ از درآمد سال کسر کند و اگر مربوط به سال های قبل باشد، در صورتی که تا پنج روز بعد از سررسید سال خمسی پرداخت کند، خمس تعلق نمی گیرد.

اگر مبلغ چکی که برای مخارج متعارف زندگی صادر کرده ایم، روز سررسید سال خمسی وصول شود، آیا جزو مئونه ی همان سال محسوب می شود و خمس ندارد؟

خمس ندارد.

من مالک مالی هستم که مقداری از آن نقد و مقدار دیگر به صورت قرض الحسنه نزد بعضی از افراد است و از طرفی به علت خرید زمین مسکونی در سال قبل مقروض هستم و باید یکی از چکهای آن را چند ماه دیگر بپردازم ؛ آیا جایز است بدهی زمین را از مبلغ مذکور ( نقد و قرض الحسنه ) کم کنم و خمس باقیمانده را بپردازم؟

اگر زمین را در سال جاری و بعد از حصول اولین درآمد خریده اید، میتوانید معادل بدهی را از درآمد سال کسر کنید و اگر قبل از سال خمسی جاری خریده اید، در صورتی میتوانید از درآمد سال جاری محاسبه کنید که تا پنج روز بعد از سررسید سال خمسی، بدهی را پرداخت کنید وگرنه از درآمد کسر نمی شود.

هنگام ثبت نام فرزندم بابت پرداخت شهریه ی او، مهلت گرفته و مبلغ را طی دو فقره چک پرداخت کرده ام ؛ آیا موقع سررسید سال مالی، این مبلغ جزو بدهی منظور می شود یا پرداخت آن را باید از محل درآمد سال بعد تأمین کرد؟

به میزانی که بعد از حصول اولین درآمد سال به فرزندان خدمات آموزشی ارائه شده کسر می شود و در مابقی میتوانید تا حداکثر پنج روز بعد از سررسید سال خمسی از درآمد پرداخت کنید ؛ در غیر این صورت از درآمد کسر نمی شود.

## کارمندان دارای بدهی نقدی و قسطی

آیا بر کارمندانی که گاهی مقداری مال از مخارج سالانه آنها زیاد می آید، با توجه به اینکه بدهی های نقدی و قسطی دارند، خمس واجب است؟

اگر بدهی بر اثر قرض برای مخارج همان سال یا خرید بعضی از مایحتاج سال به صورت نسیه باشد و هزینه بعد از حصول اولین درآمد سال انجام شده است، مقدار بدهی از باقیمانده ی درآمد سال استثنا می شود.

## بدهی بابت مئونه کسب و کار

هزینه های پرداختی کسب و کار، از درآمد قابل کسر و استثنا است ؛ حتی هزینه هایی که موعد پرداخت آن نرسیده

ولی بر ذمه ی مکلف است نیز قابل کسر از درآمد است.

پول قبض آب و برق مغازه و همچنین پول کارگر نسبت به میزان کارشان و بدهی هایی مانند اینها را می شود از درآمد آخر سال کم کرد؟

بدهی بابت مئونه کسب درآمد را میتوان از درآمد همان سال کسر کرد.

آیا پرداخت خمس برای کسی که مبلغی طلب دارد و به همان میزان بدهکار است ولی قصد دارد مبلغ طلب را به بدهی اختصاص دهد، واجب است؟

اگر طلب بابت اجرت و حقوق \_ که هنوز دریافت نکرده است \_ باشد، خمس ندارد، و اگر بابت قرض دادن درآمد است، چند صورت دارد:

الف. اگر معادل آن را برای کسب درآمد همان سال یا مئونه زندگی \_ که بعد از اولین درآمد ایجاد شده است \_ بدهکار باشد، می تواند از درآمد سال کسر کند.

ب. اگر بدهی بابت مئونه ی زندگی یا کسب درآمد سالهای قبل باشد، در صورتی که قبل از سررسید سال خمس طلب را دریافت کند، میتواند بدهی را از درآمد سال پرداخت کند، در غیر این صورت از درآمد کسر نمی شود.

## وام و قرض دریافتی موجود

در حالی که پایان سال خمس ام رسیده، مبلغ بیست میلیون قرضی از دیگران در حساب بانکی ام موجود است و زمان پس دادن قرض یا اقساط آن نرسیده و از طرفی هنوز نتوانستم آن را خرج کنم ؛ آیا به این مبلغ خمس تعلق می گیرد؟

خمس ندارد.

چند سال پیش، از بانک وام گرفته و آن را به مدت یک سال به حساب بانکی ام واریز کردم و بدون آنکه موفق به استفاده از آن وام شوم، هر ماه قسط آن را میپردازم ؛ آیا به این وام، خمس تعلق می گیرد؟

اگر مقدار موجود بیش از مقدار باقیمانده اقساط باشد، پرداخت خمس مقدار زائد واجب است.

## اقساط وام طولانی مدت

بنده جهت مصارف زندگی، وام گرفتم و آن را در مئونه ام هزینه کردم ؛ آیا به اقساط پرداختی اش خمس تعلق می گیرد؟

با توجه به اینکه وام در مئونه مصرف شده است، خمس ندارد.

اگر وامی دریافت کنیم و قسط هایش سالهای متمادی طول بکشد، آیا قسط های پرداخت شده در هر سال خمس دارد؟

اگر وام برای مؤنه ی زندگی مصرف شده باشد، اقساط پرداختی متعلق خمس نیست، اما اگر وام یا مقداری از آن مصرف نشده و موجود باشد، در صورتی که مقدار موجود از وام بیش از مقدار اقساط باقیمانده باشد، خمس مقدار مازاد واجب است.

اینجانب مبالغی به خاطر ساختمان منزل بدهکار هستم و این بدهکاری تا دوازده سال طول خواهد کشید ؛ خواهشمندم مرا در رابطه با موضوع خمس راهنمایی فرمایید که آیا این بدهی از درآمد سال استثنا می شود؟

به طور کلی اگر بدهی ناشی از مؤنه ی مصرف شده \_ مانند ساخت خانه ی مسکونی \_ باشد، پرداخت آن از درآمد سال \_ حتی سالهای بعد \_ اشکال ندارد و متعلق خمس نیست، اما استثنا و کسر از درآمد، فقط از درآمد سال مصرف، در صورتی که بعد از حصول اولین درآمد مصرف شده باشد، جایز است.

کسانی که قرض دارند آیا پرداخت خمس بر آنها واجب است؟

مجرد مقروض بودن مانع از تعلق خمس نیست.

من از بانک مقداری وام گرفتم که وقت پرداخت آن بعد از تاریخ سال خمسی ام فرامی رسد و میترسم که اگر آن مبلغ را امسال نپردازم، سال آینده قادر به اداء آن نباشم ؛ تکلیف من هنگام رسیدن سال خمسی ام در رابطه با پرداخت خمس چیست؟

پرداخت اقساط \_ حتی قسط های آینده \_ اشکال ندارد، اما اگر وام مصرف نشده یا سرمایه شده است، باید خمس آنها محاسبه و پرداخت شود.

## خمس پول امانتی

اگر پول شخصی به عنوان امانت نزد ما باشد، به آن خمس تعلق می گیرد؟

خمس آن بر عهده شما نیست.

## قرض در ازای اجاره

شخصی مالک ساختمان دوطبقه ای است و خودش در طبقه ی بالا سکونت دارد و طبقه ی پایین را به شخص دیگری داده است و مبلغی از او قرض گرفته بدون اینکه اجاره ای بگیرد ؛ آیا به این مبلغ خمس تعلق می گیرد؟

خمس تعلق نمی گیرد ؛ و توجه داشته باشید که اجاره به صورت مذکور صحیح نیست.

ملکی را در ازای ماهانه یک میلیون تومان به اجاره داده ام، در ضمن از مستأجر مبلغ صد میلیون قرض گرفته ام ؛

آیا به این مبلغ خمس تعلق می گیرد؟

خمس تعلق نمی گیرد.

آیا پولی که مستأجر ناچار است برای اجاره ی خانه به موجر، قرض ( رهن ) دهد خمس دارد؟

اگر مستأجر توان پرداخت اجاره ی کامل را ندارد یا موجر نمی پذیرد، خمس تعلق نمی گیرد و حکم مئونه را دارد.

## اموال مخمس

درآمدی که یک بار خمس آن داده شد، مجدداً خمس به آن تعلق نمی گیرد.

## کسر مقدار مخمس از موجودی سال

شخصی که حقوق بگیر است پس از پرداخت خمس، ۱۰۰ هزار تومان خمس داده شده برایش باقیمانده است ؛ در پایان سال بعد ۵۰ هزار تومان درآمد بر آن اضافه شده است ؛ آیا در سال جدید باید خمس ۵۰ هزار تومان را بپردازد یا ۱۵۰ هزار تومان؟

اگر ۱۰۰ هزار تومان مذکور در طول سال مصرف نشده باشد یا پس از حصول اولین درآمد سال در مئونه مصرف شده باشد، فقط خمس ۵۰ هزار تومان واجب است.

روش محاسبه ی خمس اینجانب تاکنون به صورت زیر بوده است: ابتدای سال خمسی را اولین درآمد مشخص نمودم، سپس هر سال آنچه موجودی ریالی و خوراکی و... مصرف نشده بود محاسبه و با موجودی سال گذشته مقایسه مینمودم و آنچه اضافه شده بود خمس آن را پرداخت می نموده ام ؛ آیا این روش صحیح بوده است یا نه؟

روش مذکور در صورتی که قبل از حصول اولین درآمد سال جدید موجودی های گذشته مصرف شده باشد، بنا بر احتیاط واجب صحیح نیست و تمام موجودی محاسبه می شود، ولی اگر بعد از حصول اولین درآمد سال جدید از موجودی مخمس سال گذشته مصرف کنید، در پایان سال به همان میزان از درآمد کسر و استثنا می شود.

## کسر مال غیر متعلق خمس از محاسبه خمس سرمایه

آیا مال غیر متعلق خمس که به سرمایه اضافه شده است، در پایان سال از سرمایه کسر می شود؟

بله، همراه با تورم آن کسر می شود.

## ابزار کسب مخمس

ابزار کسبی که خمس آن داده شده است تا زمانی که فروخته نشود، خمس به آن تعلق نمی گیرد و در صورت

فروش، قیمت آن \_ پس از کسر قیمت مخمّس و تورّم آن \_ جزو درآمد سال فروش است.

بنده خمس ابزار کسب خویش را در سال اوّل پرداخت کردم ؛ آیا به تورّم و یا ارزش افزوده آن در سالهای بعد خمس تعلّق می گیرد؟

تا زمانی که فروخته نشود، خمس به آن تعلّق نمی گیرد و در صورت فروش، قیمت آن \_ پس از کسر قیمت مخمّس و تورّم آن \_ جزو درآمد سال فروش است.

اینجانب ابزار کسب مخمّس خود را به بیش از قیمت خریدش فروختم، محاسبه خمس آن چگونه است؟

پس از کسر قیمت مخمّس و تورّم آن، جزو درآمد سال فروش است که اگر تا پایان سال خمسی در مئونه مصرف نشود، خمس دارد.

### سرمایه در گردش مخمّس

در سررسید هر سال خمسی سرمایه ی در گردش \_ مال التجاره \_ محاسبه و پس از کسر سرمایه ی مخمّس و تورّم آن، در صورتی که خریدار داشته باشد باید خمس ارزش افزوده پرداخت شود.

روش قیمت گذاری و محاسبه ی خمس اجناس موجود در مغازه که در سال گذشته خمس آن پرداخت شده چگونه است؟

ارزش اجناس موجود در مغازه \_ در صورت مشقت، ارزش تخمینی \_ را در سررسید سال خمسی محاسبه کنید و خمس مقدار مازاد بر مجموع ارزش سال قبل و تورّم آن را پرداخت کنید.

من صاحب مغازه ای هستم که هر سال پول نقد و جنس های خود را محاسبه می کنم و چون بعضی از کالاها تا آخر سال خمسی فروخته نمی شود، آیا پرداخت خمس آن در آخر سال و قبل از فروش واجب است یا اینکه باید بعد از فروش، خمس آنها پرداخت شود؟ اگر خمس کالا را بدهم و سپس آن را بفروشم، چگونه باید در سال آینده محاسبه کنم؟ و اگر آن را به فروش نرسانم و قیمت آن تغییر کند، چه حکمی دارد؟

فروش و عدم فروش در تعلّق خمس تأثیر ندارد، در هر حال باید در سررسید سال خمسی اجناس را به قیمتی که خریدار دارد و قابل فروش است محاسبه و خمس آن را بپردازید و در صورت فروش در سال بعد، سود حاصل از آن در سررسید سال خمسی در صورتی که بیش از تورّم باشد، متعلّق خمس است.

کاسبی هستم که نزدیک یک سال و سه ماه هست که کسبم را شروع کرده ام ؛ چندین سؤال پیرامون مسئله ی خمس داشتم:

الف. آیا به جنسی که یک سال است خریداری نموده و در انبار مانده و فروش نرفته است و به قولی بنجل شده و باید حتّی زیر قیمت خرید رد شود و در واقع ضرر کاسب محسوب می شود هم خمس تعلّق می گیرد؟

ب. آیا اگر امروز جنسی را خریداری نموده و فردا سال خمسی من باشد، به این جنس خمس تعلق می گیرد یا باید یک سال بگذرد؟

ج. اگر جنس را نسبه خریده باشم و هنوز پول آن را پرداخت نکرده ام، خمس دارد؟

د. اگر اصل سرمایه ده میلیون باشد و پول آن هدیه باشد یا خمس آن را پرداخت کرده باشم و در گردش باشد، باز هم به اجناسی که سر سال خمسی باقی میماند، خمس تعلق می گیرد؟

الف و ب. اگر از حقوق یا درآمد خریده باشید، به قیمتی که در سررسید سال خمسی خریدار دارد، متعلق خمس است.

ج. رشد قیمت آن در سررسید سال خمسی متعلق خمس است.

د. اگر مقدار رشد ارزش و قیمت آن بیش از تورم نباشد، خمس ندارد.

### اختلاط درآمد متعلق خمس و مال غیر متعلق خمس

اگر مال متعلق خمس از درآمد سال با غیر متعلق خمس در یک حساب باشد، تا زمانی که مال متعلق خمس در آن موجود است، هر برداشتی که برای صرف در مؤنه از حساب انجام می شود \_ با نیت یا بدون نیت \_ از مال متعلق خمس کسر می شود و مال غیر متعلق خمس محفوظ می ماند.

یارانه من به حسابی واریز می شود که حقوقم واریز می شود؛ آیا هنگام برداشت باید تعیین کنم از کدام پول برداشت می کنم؟ موارد قبلی که بدون نیت از حساب برداشت کرده ام، چگونه محاسبه می شود؟

نیاز به نیت نیست؛ تا زمانی که حقوق در حساب وجود دارد، هر مقدار برای صرف در مؤنه برداشت کنید، از حقوق کسر می شود و یارانه محفوظ می ماند.

اگر در حساب پس انداز قرض الحسنه مثلاً صد میلیون تومان مبلغ مخمس داشته باشیم و پس از آن پنجاه میلیون تومان غیر مخمس هم بر مبلغ قبلی بیفزاییم، در صورتی که در طول سال مقداری از آن پول برداشت کنیم، آیا در پایان سال خمسی لازم است تا خمس مجموع را محاسبه کنیم یا اینکه تنها لازم است خمس مقدار اضافه را که باقیمانده است پرداخت نماییم؟

در پایان سال، اگر موجودی حساب بیش از صد میلیون تومان باشد، خمس مقدار مازاد را بپردازید.

پس از پرداخت خمس در فروردین امسال مبلغ پنج میلیون و پانصد هزار تومان در حساب اینجانب باقی ماند؛ به مرور حقوق ماه های بعد هم اضافه شده به طوری که پول خمس داده شده و نشده با هم مخلوط شده است؛ وظیفه ی من در هنگام هزینه کردن این پولها چیست؟

به مقداری که هنگام دریافت اولین حقوق امسال در حساب موجود بود، از موجودی پایان سال کسر و خمس باقیمانده را بپردازید.

مالی متشکل از هدیه ی عروسی، وام ازدواج و حقوق است ؛ اگر از کل پول به اندازه ی وام و هدیه مانده باشد، آیا به آن خمس تعلق می گیرد؟

اگر در امور متعارف زندگی مصرف شده و اقساط وام را از درآمد نپرداخته باشد، خمس ندارد.

بنده در بانک مقداری پول داشته ام که خمس آن را هم سر سال پرداخت نموده ام، اما در طی سال مالی بعد، چندین بار به این پول افزوده و یا از آن برداشت کرده ام ؛ اکنون که سال خمسی پایان یافته خمس این پول را چگونه باید محاسبه نمایم؟ آیا با توجه به اینکه پول تا حدودی گردش داشته است به تمام آن خمس تعلق می گیرد و یا اینکه تنها در صورتی که موجودی فعلی بیش از سال گذشته باشد به اضافه آن خمس تعلق می گیرد؟

اگر مبالغ اضافه شده حقوق و درآمد بوده است، به مقداری که هنگام دریافت اولین حقوق سال مالی جدید در حساب موجود بوده، از موجودی پایان سال کسر و خمس باقیمانده را بپردازید.

### جبران خسارات سرمایه

در سررسید سال خمسی خسارات وارده بر سرمایه \_ استهلاک و افت قیمت ابزار و حادثه \_ از درآمد کسر می شود.

در این مورد \_ بر خلاف مئونه \_ تفاوت نمی کند خسارت قبل از حصول اولین درآمد بر سرمایه وارد شده باشد یا بعد از آن.

اینجانب تولیدکننده هستم ؛ در ضمن سال خمسی مقداری از ابزار کارم خسارت دید و از چرخه ی تولید خارج شد و مقداری نیز دچار افت قیمت شد ؛ آیا میتوانم معادل آن را از درآمد پایان سال کسر کنم؟ اگر در این مدت مقداری از سرمایه را به دلیل سرقت یا حادثه مانند آتش سوزی از دست دهم، چطور؟

تمام موارد مذکور از درآمد سال کسر می شود و پس از آن خمس محاسبه می شود.

سال قبل خمس اموالم را محاسبه و سال خمسی تعیین کردم ؛ در آن زمان ۹۸ رأس گوسفند و مقداری پول نقد داشتم. گوسفندان من بر اثر فروش تدریجی کم شده ولی پول نقدم زیاد شده است. در حال حاضر ۶۰ رأس گوسفند و مقداری پول نقد دارم ؛ آیا پرداخت خمس این پول بر من واجب است یا فقط خمس مقدار زیادی آن را بدهم؟

اگر مجموع قیمت گوسفندهای موجود و اموال نقدی بیشتر از مجموع قیمت ۹۸ رأس گوسفند و پول نقدی و تورم آن باشد مقدار زائد خمس دارد.

### هدیه ( هبه )

به طور کلی هر ملک یا کالا یا پول پرداختی به مکلف که در صورت عدم پرداخت، مکلف استحقاق مطالبه ی آن را ندارد، پرداخت خمس آن واجب نیست ؛ مانند هدیه، حقوق بنیاد ایثارگران به جانبازان و آزادگان و خانواده ی معظم شهدا، یارانه، جایزه های بانکی، کمک هزینه ؛ هر چند احتیاط مستحب آن است که اگر از مخارج سال زیاد بیاید، خمس آن پرداخت شود.

## افزایش قیمت اموال موهوب

اجناس اهدائی که به قصد تجارت نگهداری نشده است چنانچه فروخته شود، پرداخت خمس آن واجب نیست؛ هر چند افزایش قیمت داشته باشد.

چنانچه هدیه را سرمایه‌ی در معرض فروش قرار دهد، قیمت فروش آن - پس از کسر ارزش اولیّه و تورّم آن - بنا بر احتیاط واجب درآمد سال فروش محسوب می‌شود که اگر تا سر سال در مئونه مصرف نشود خمس آن باید پرداخت شود.

## حقّ همسر از حقوق کارمندی و پرداخت آن به وی

بنده بعد از بازنشسته شدن هر ماه حقوقی را دریافت می‌کنم و هر چند مدّت یک بار مبلغی را به عنوان حقّ همسر دریافت و به او پرداخت می‌کنم و او آن را در بانک نگه میدارد؛ آیا به این پول خمس تعلق می‌گیرد؟

خمس ندارد.

## شیربها

آیا شیربهایی که از داماد دریافت می‌شود، خمس دارد؟

خمس ندارد.

## عیدی و پاداش

پرداخت خمس عیدی و پاداش واجب نیست.

آیا عیدی و پاداش کارمندان خمس دارد؟

پرداخت خمس آن واجب نیست.

اینجانب از آزادگان هستم؛ با عنایت به احتساب دو برابر مدّت اسارت به عنوان سابقه‌ی خدمت، اینک بازنشسته شده‌ام؛ خواهشمند است با توجّه به مراتب فوق الذّکر بفرمایید به پاداش پایان خدمت خمس چگونه تعلق می‌گیرد؟

پرداخت خمس آن واجب نیست.

## سنوات

آیا حق سنوات خمس دارد؟ در صورت تعلق خمس در صورتی که از مخارج سال زیاد بیاید سر سال خمس باید پرداخت گردد یا خمس آن به محض وصول لازم است؟

حق سنوات که بر اساس قرارداد یا قانون کار از طرف کارفرما، در قبال کار کردن به کارگر داده می شود، درآمد محسوب شده و چنانچه پس از دریافت تا سر سال خمس صرف در مئونه نشود، متعلق خمس است.

### کمک معیشت

گاهی دولت به عنوان کمک معیشت، کالا \_ رایگان یا نیم بها \_ به کارمندان اختصاص میدهد؛ در صورتی که تا پایان سال تمام یا بعضی از آن مصرف نشود، متعلق خمس است؟

کالایی که رایگان دریافت می کنید، در هر صورت متعلق خمس نیست، اما کالایی که نیم بها دریافت می کنید، اگر در پایان سال خمس بیش از نصف آن باقیمانده باشد، مقدار مازاد بر نصف متعلق خمس است.

### حقوق جانبازان، آزادگان و خانواده ی شهدا

آیا به حقوق جانبازی خمس تعلق می گیرد؟ آنچه به همسر آنان پرداخت می شود، چه حکمی دارد؟

پرداخت خمس حقوق جانبازی واجب نیست و حقوقی که جهت پرستاری به همسر ایشان میدهند اگر در قبال کار پرستاری باشد ( که اگر پرستاری نکند نمیدهند) چنانچه از مخارج سال، اضافه آید خمس دارد و در غیر این صورت خمس ندارد.

دولت مدت مرخصی دوران اسارت آزادگان را محاسبه کرده و پول آن را داده است؛ آیا این وجوه درآمد محسوب شده و خمس به آن تعلق می گیرد یا نه؟

خمس تعلق نمی گیرد.

آیا به حقوقی که دولت به پدر و مادر آزادگان پرداخت کرده و پس انداز شده است، خمس تعلق می گیرد؟

پراخت خمس آن واجب نیست.

آیا به مبالغی که بنیاد شهید به خانواده ی شهدا میپردازد، خمس تعلق می گیرد؟

پراخت خمس آن واجب نیست.

### خمس سرمایه فرزندان شاهد

حقوقی که بنیاد شهید به فرزندان شهدا پرداخت می کند، متعلق خمس است؟ سودی که از پس انداز آن به دست می

آید، چطور؟

حقوق دریافتی خمس ندارد، اما سود حاصل از آن متعلق خمس است و در سررسید سال خمس باقیمانده ی آن اگر بیش از مقدار تورّم اصل آن باشد باید پرداخت شود.

اموال شهدای معظم که به فرزندان آنان به ارث رسیده است و از درآمد حاصل از آن برای امرار معاش فرزندان مصرف می شود، متعلق خمس است؟

به طور کلی ارث خمس ندارد، اما سود حاصل از آن، درآمد بین سال محسوب می شود.

## کارانه

در ادارات مبالغی تحت عنوان کارانه بنا به نظر مسئول، بعضاً آخر هر سال کاری پرداخت می گردد؛ آیا شامل خمس می شوند یا نه؟

اگر جزو حقوق باشد، خمس دارد و اگر هدیه باشد، خمس ندارد.

آیا به تمام مواردی که در فیش حقوقی وجود دارد، خمس تعلق می گیرد؟

اگر از مواردی باشد که شخص طبق قرارداد، استحقاق دریافت آن را دارد به طوری که اگر داده نشود، میتواند آن را مطالبه کند، در صورتی که از مخارج سال اضافه بیاید به آن خمس تعلق می گیرد و اگر از مواردی باشد که بدون استحقاق داده می شود، پرداخت خمس آن واجب نیست.

## جایزه ی بانکی

آیا به جایزه هایی که توسط بانکها و صندوقهای قرض الحسنه به افراد پرداخت می شود خمس تعلق می گیرد؟

خمس تعلق نمی گیرد.

## هبه پول برای خرجی خانه

من زنی خانه دارم که همسرم برای خرجی خود و بچه ها و خانه پول در اختیارم قرار میدهد؛ در واقع پول را به من میبخشد؛ چون هیچ وقت در رابطه با نحوه ی خرج آن یا زیادی و کسری آن سؤالی نمی کند؛ حال لباسهایی که با این پول خریداری می شود و یا وسایلی که برای منزل تهیه می گردد (البته مورد نیاز و در حدّ شأن است) اگر مدّتی بر آن بگذرد و استفاده نشود، مسئله خمس آن چگونه است؟ آیا من هم باید سال خمس جداگانه برای خود داشته باشم؟

در فرض سؤال که مبالغ مذکور صرف در مخارج مورد نیاز زندگی شده در هر صورت خمس ندارد؛ هر چند به شما

هدیه نشده باشد.

## کمک هزینه تحصیلی

آیا کمک هزینه دانشجویان یا شهریه ی طلاب مشمول خمس است؟ همچنین اگر دانشجویی بورسیه شود و مبالغی به عنوان حقوق به ایشان پرداخت شود، خمس دارد؟

کمک هزینه تحصیلی دانشجویان و یا شهریه ای که به طلاب پرداخت می شود خمس ندارد ولی دریافتی کسانی که بورسیه می شوند و در دوران دانشجویی حقوق می گیرند، متعلق خمس است.

بسیاری از دانشجویان برای حل مشکلات غیر قابل پیش بینی خود در هزینه های زندگی صرفه جویی می کنند و در نتیجه مبلغ قابل توجهی از کمک هزینه تحصیلی که به آنها پرداخت می گردد، جمع می شود؛ سؤال این است که با توجه به اینکه این مبلغ از طریق صرفه جویی در پولی که وزارت آموزش عالی به آنها میپردازد جمع می شود، آیا به آن خمس تعلق می گیرد؟

خمس تعلق نمی گیرد.